

mine gabellæ, ita datur à venditoribus pro rebus, quas venduntur, & est decima pars, & instituta est à Rego Alphonso pro acquirendo regno Granatæ. Alia pensio est, quæ dicitur *Affirm.*, *Hippian.* ita, quæ datur de rebus emptis ad cibam, & potum pertinenteribus, & datur ab emptoribus in ipso pretio ciborum. Alia pensio est, quæ *nibunum* speciale dicitur; nam licet tributum ad omnia jura possit extendi; & speciale tamē dicitur illud, quod de terræ naſcentibus, & de proprio solo datur. Regibus in subditi ipſorum, & reipublicæ; olim dabatur pro sufficiētū militum publicorum. Alia pensio est publica, quæ dicitur *Tallos*, vel *cultella*, quæ est summa quedam, quam Rex, vel reipublica exigit a civilibus proportionaliter ad eorum sufficiētū, & bonis; & dicitur etiā *peſtantia*. Alia sunt genera pensiones, quæ variis nominibus Latinis, & vulgariter nuncupantur.

3. Et tamen advertendum, quod omnes pensiones illæ in hoc convenient, quod sunt exactiones publicæ pro bono communis, & solet una accipi pro altera, v. g. census publicus, & tributum solet accipi pro eodem, scilicet pro pretio, quod datur Principi, vel reipublicæ de proprio solo, & vestigial, guidagium, gabella, dohama, datum, telonium, & etiam pedagium solet accipi pro eodem, scilicet pro pretio, quod datur pro rebus, & mercimoniis, quæ mutantur, & transmutantur, & inveniuntur in civitatis, & viceversa, licet hæc, & causa tolent aliquid differri; talia vero præstantia, & collecta sunt item idem. *Syllo.* verbo gabella. *Medit.* qu. 16. *Sot. lib.* 3. qu. 6. art. 7. *Ledifm.* 2. 4. q. 18. art. 3. fol. 258. *Covar.* reg. peccatum, p. 2. §. 5.

4. Item est advertendum, quod licet gabella generaliter ad omnes exactiones extendatur, tamen vulgariter restringitur ad significandum vestigial, & pedagium, & alcavagium; item illæ pensiones, quæ dantur pro rebus, que mutantur ab uno portu in alterum, vel quæ ibi venduntur. *Sylo.* ubi supra.

5. His suppositis circa questionem possum duplex est sententia.

Prima docet non teneri hominem reddere tributa ante iudicis sententiam. Ratio, quia lex de tributis reddendis est penalitas, & sic ante iudicis sententiam non ligat. *Sic Angel.* *penalis.* & sic *Antonius* *Trigen.* *Ang.* *penalis.*

6. Secunda docet oppositum. Sit

7. Prima conculcio. Principes possunt imponere tributa fidelibus ex iustis causis, & lervatis conditionibus dubio sequenti ponendis. Conculcio est de fide, & probatur. Sacra littera docent Principibus esse reddenda tributa, ut *Matth.* 23. & *ad Rom.* 13. ergo fas est Principibus ea imponere, & a subditis exigere. item 1. *Cordula* 9. Quis patet regem, & talia ipsi non comedit. Sed Principes labore magno, & cura assidue moderant regnum, iustitiam ministrant, & cives in pace conferunt ab hostiis, quia magnis expensis tutantur: ergo ratione horum potest imponere tributa.

8. Secunda conculcio. Tributa iusta tenetur quicunque in conscientiam solvere ante omnem iudicis sententiam. Propter potestatem vestigialis indicendi, cum veri Reges sint, nec Imperatori sint subiecti; tamen in Hispania nova vestigialis, ac tributa non aliter imponere licet, quam si committi ex morte vocatis, regni proceres, plebejus tribuni id probent, & ratum habent, ut est constitutum. *ib.* 1. tit. 7. 6. novi recipit, cuius statuti ea est ratio, quia ardua negotia non debent Reges priuquam ad populum, proceres referantur, expedire, & habetur *ad. tit. 7.* 1. 2. & docent *Jaf.* 1. *placent.* n. 20. *C. de Jaf.* *Lectio.* *Paris.* *de syndic.* tit. *art. Reg.* *excessibus.* num. 19. *Burgos de Tax.* *in primo legum Tauri.* num. 447. *Parlador.* de reb. quid. t. 3. init. num. 8.

6. Quartæ nota hanc autoritatem imponendi tributa, & exigendi, etiam habere eos, qui ex confuetudine immemoriali, vel ex privilegio Regum hoc habent; continebit enim immemoriales, ac Principis privilegii dant in hoc ius, ut expreſſe habetur d. c. super *quibusdam*, & docent omnes Doctores citati.

7. Secunda conditio est causa iusta imponendi tributum, quæ secundum omnes est bonum commune, & non privata utilitas ipsius Principis, nisi ea redundaret in bonum commune regni; ut si tanta esset Principis, aut domini inopinata, ut communis redditus ad ipsius influentem non sit efflent, vel effet captus ab hostiis, & indigeret preto ad sui redempcionem, &c. & ratio est, quia Rex propter populi utilitatem, & non populis propriæ Regis commodum datus est: ita docent omnes Doctores citati.

8. Nota hic, si Rex in paupertatem divenierit ex sua culpa, quia scilicet patrimonium prodegit inaniter,

& non in ciuitum utilitatem, non potest novum imponere tributum ad paupertatem sublevandam, si illa via potest sibi consilere; quia cum fuerit in culpa disponitum patrimonii, tenetur quod in le est facere, ne sua culpa subditis dannum subsequatur: sic *D. Thom.*

Epistola ad Dicifm. Barlaantic. *Marina.* t. de refit. q. 13. 2.

9. Hinc inferatur fraudem gabellas iustas peccare mortali, & teneri ad relitationem: patet, quia peccat contra iustitiam; sic docent *DD.* citati.

10. Secunda conculcio: non retinet, an reipublica, vel Rex hac tributa exigat per suos ministros, & per eos, quibus ipso vendit, quia cunctum solvatur, Regi solvia

tur, & à Rego surripitur, si non solvit; & insuper sit injuria illi, qui tributorum redditus emit, nec etiam excusat, quod emptores, & institutores vestigialium, praecognoscunt multas esse fraudes, quia multi eas patiuntur, & sic *Cajet.* & *Arm.* *ibid.*

11. Tertia conculcio, gabellas iustas non tenetur quis solvere, ut si deficit aliquia ex conditionibus ponendis dia. *seqvienti* ad iustitiam gabellarum: ita omnes Doctores citati.

12. Nota remansit, si tributum sit iuslum proper solam proportionem debitam, quæ deficit (est enim una de conditionibus ponendis) ut puta quia excedit populi facultates, aut causa necessitatem, non obligabit subditus ad id vendendum pro ea sola parte, quæ est excessus; aliam vero partem, in qua est debita proportio, & commenstratio, tenetur in conscientia solvere: sic *Cajet.* *sppr.* *Meina* capite de refit. q. 13.

D U B I U M II.

Quot, & que conditions exigantur ad tributo. rum iustitiam.

1. Ita conculcio, ut imponatur justè tributa, tres exiguntur conditions, secundum omnes DD.

2. Prima conditio est auditorum imponens, id est, ut imponatur tributum ab habente autoritatem imponendi, talis vero auditoriatem habent Imperator, Rex, Concilium generale; ut expreſſe definitur c. *super quibusdam*, de trib. significacione.

3. Nota circa hanc conditionem sub nomine Concilii comprehendit etiam Papam, nam Concilium à Papa legitur auditorum: sic *Cajet.* verbo *vestigial.* item hæc alii qui Jurisperit dubitaverint, an nomine Regis comprehendant omnes Reges, vel tantum Rex Romanorum; id est, Imperator, quia solus ille possit tributa impone, cum nulli temporaliter sit subiectus: at res est certissima, omnes Reges possunt hac tributa imponere, quod aperte conflat tuum ex dicto casti super *quibusdam*, ubi ut res diversa ponuntur, Rex, vel Imperator, tum etiam ex communi omnium Regum praxi, & ita ferè omnes Doctores faciunt.

4. Secundum nota, nomine Regum comprehendi rempublicam non recognoscunt aliquem Regem superiorem, sed quæ regitur per consules, aut gubernatores, ut *el Veneta.* & *Gemeina civitas.* similiter Principes nulli subditi, ut *Dux Florentia.* quia eadem est ratio de illis, ac de Regibus, sic *Cajet.* verbo *vestigial.* *Armil.* verbo gabella, *nn. 7.* *Josephus Angles in florib.* *99.* *theolog.* 2. part. *materia de refit.* vestigialum, *fol. 252.* *Cratula lib. de nobilitate.* 1. p. 6. 3. *Bertachinus in Dictionario, verbo Gabella, Salic.* *l. vestigial.* *C. novus vestit.* *Joan.* *Andr.* & *Panorm.* d. cap. super *quibusdam*, *Syllo.* *gabellæ* *3.* q. 1. *Angel.* verbo pedagium, *nn. 1.* *ubi Tabula* *nn. 2.* & *et certa res.*

5. Tertiæ nota, licet Reges aperte habeant

potestatem vestigialis indicendi, cum veri Reges sint, nec Imperatori sint subiecti; tamen in Hispania nova vestigialis, ac tributa non aliter imponere licet, quam si committi ex morte vocatis, regni proceres, plebejus tribuni id probent, & ratum habent, ut est constitutum. *ib.* 1. tit. 7. 6. novi recipit, cuius statuti ea est ratio, quia ardua negotia non debent Reges priuquam ad populum, proceres referantur, expedire, & habetur *ad. tit. 7.* 1. 2. & docent *Jaf.* 1. *placent.* n. 20. *C. de Jaf.* *Lectio.* *Paris.* *de syndic.* tit. *art. Reg.* *excessibus.* num. 19. *Burgos de Tax.* *in primo legum Tauri.* num. 447. *Parlador.* de reb. quid. t. 3. init. num. 8.

6. Quartæ nota hanc autoritatem imponendi tributa, & exigendi, etiam habere eos, qui ex confuetudine immemoriali, vel ex privilegio Regum hoc habent; continebit enim immemoriales, ac Principis privilegii dant in hoc ius, ut expreſſe habetur d. c. super *quibusdam*, & docent omnes Doctores citati.

7. Secunda conditio est causa iusta imponendi tributum, quæ secundum omnes est bonum commune, & non privata utilitas ipsius Principis, nisi ea redundaret in bonum commune regni; ut si tanta esset Principis, aut domini inopinata, ut communis redditus ad ipsius influentem non sit efflent, vel effet captus ab hostiis, & indigeret preto ad sui redempcionem, &c. & ratio est, quia Rex propter populi utilitatem, & non populis propriæ Regis commodum datus est: ita docent omnes Doctores citati.

8. Nota hic, si Rex in paupertatem divenierit ex sua culpa, quia scilicet patrimonium prodegit inaniter, & non in ciuitum utilitatem, non potest novum imponere tributum ad paupertatem sublevandam, si illa via potest sibi consilere; quia cum fuerit in culpa disponitum patrimonii, tenetur quod in le est facere, ne sua culpa subditis dannum subsequatur: sic *D. Thom.*

Epistola ad Dicifm. Barlaantic. *Marina.* t. de refit. q. 13. 2.

9. Hinc inferatur fraudem gabellas iustas peccare mortali, & teneri ad relitationem: patet, quia peccat contra iustitiam; sic docent *DD.* citati.

10. Secunda conculcio: non retinet, an reipublica, vel

Rex hac tributa exigat per suos ministros, & per eos, quibus ipso vendit, quia cunctum solvatur, Regi solvia

Lib. II. Cap. IV. Dub. III. IV. Et.

231

11. *Offic.* *gabellæ* *3.* q. 1. *Angel.* verbo *pedagium*, *nn. 1.* *de emb.* *D. Anton.* 2. p. 116. 1. c. 13. q. 2. *caſa* *3.* *absolutio* dicant non ligere Principi tributum imponere, si ex sua culpa in eam judicentiam incidit: sed intelligendi sunt justa prædicta moderationem, & hinc reponi possit ex licencia Regis imponit tributum ad solvenda debita populi, quæ est iniqua reitorum ipsi administratione contraxit; quia suppedito cum non posse ex bonis rectorum sibi satisfacere, reipublica integræ propria opida non esse consumpta, sed substatim ei incise, ut necessitatibus occurrentibus possit succurrere.

12. Tercia conditio, ut tributum sit iuslum proper solita forma, hæc secunda sententia probabilior est, si tamen non haberet in conuictudinem immemoriale existens, & imponeendi, sed tantum exigendi tributa ab antiquo auctoritate, non posset nova imponere, nec antiqua auctoritate, & concluding rationes aliatae pro prima sententia.

D U B I U M V.

An principibus Saracenis, & aliis Principibus *infidelibus* *remansant* *solvere* *bohusmodi* *tributa* *alias* *justa* *Christiani* *transentes* *per* *eorum* *terras*.

1. *D*ubium etiam hoc veritatem circa primam eamdem conditionem, circaquæ illud triplex est sententia.

1. Prima docet Christianos non tenere solvere tributa infidelibus, quicunque hi sint. Ratio, quia Christiani non subdunt infidelibus, sic docente *Hoff.* lib. 3. *ramo.* *ritu.* *de cens.* n. 1. *D. Anton.* 2. p. 116. 1. c. 13. q. 8. *Talien.* verbo *pedagium*, n. 10. *Archil.* quem refert & lequitur *Ang.* verbo *pedagium*, n. 7. *Roselli.* ibi, n. 19. & explicat hoc esse rem etiam ex similitudine, qui iusto suum regnum possident.

2. Secunda dicit tenere omnibus infidelibus solvere hac tributa Christianos per eorum terras transientes. Ratio, quia holli fides est fervida, *z. 2.* q. 4. *inventus.* & *23.* q. 1. c. 10. Iten, quia Principis infideles suis tempibus servantes transiunt a latronibus incolumes: item quia licet Regis tributum suum facilius possit tributa imposta evadere, & non potest nova imponere, quia non datur ad hoc facultas in specie, ratio, quia cum tributa imponatur maxime proprium Regibus, & res gravissima, non videtur in generali cogitatione comprehensa, quia in generali concessione non veniunt ea, quia quis in specie non concesserit, licet subducatur. *Comitatus* *162.* & videtur sequi *Palacios Rubius* rubrica de donatione, *q. 9.* n. 6. ubi movere questionem, & dicere dicendum est, quod docet *4. coroll.* *23. ramo.*

3. Tertiæ conculcio, in imperatione dicta facultatis, ut subdictionis visus careat, oportet fieri mentionem de aliis vestigialibus, quibus gravata est civitas, in qua novum vestigial imponendum est, ut colligitur ex capite mandatum, & literis, de scriptis. Et ratio est, quia merito retrahit Principem regum ab imposito non nulli vestigialis: sic *Albericus.* & *Olaus.* quos refert, ac lequitur *Gregor.* *Lopez.* *l. 9.* *tit. 7.* *part. 5.* *versus.* *in mandando.* *Iason.* & *Alexander.* quos refert, ac sequitur *Palacios Rubius* cap. *de vestris.* *notab.* *4.* *num.* *11.*

D U B I U M IV.

An antiqua consuetudo, cuius nimirum memoria non extat, det auctoritatem ad imponenda non a tributa, vel tantum ad exigendum. ut tera.

1. *C*irca eamdem primam conditionem ad tributorum iustitiam requiriunt procedit præfens dubius, circa quod duplex est sententia.

Prima docet antiquam consuetudinem, cuius intitul non cognoscitur memoriam, non posse præstare auctoritatem ad imponendum tributa, sed tantum ad exigendum vetera. Probatur, quia si alibi habetur, quod hoc possit continebit immemorialis, et caput super *quibusdam*, s. *proposita.* de *verbo* *gabellæ.* *C*um enim opposita sententia pro te adducatur, ut hoc caput loquitur de tributis, quæ ex antiqua consuetudine introducuntur, & non loquitur de auctoritate imponendi nova tributa: at longe minus est nova imponendi tributa, quam vetera exigere; is enim, et Rex concilii aliquod tributum sibi debet, habet illud exigendi potestatem, non tamen novum imponendi. Secundo probatur, quia caput imponens, de tributis aperte dicitur folis Principibus esse concessam potestatem imponendi nova tributa: ergo aperte negatur hec auctoritas consuetudini immemoriali, hanc teuerit *Cajet.* *ib.* 7. *de lego panali.* *t. 1.* *coroll.* *2.*

2. Secunda conculcio, si vero non intercedat tale pars, sed tantum statim Principum infidelium, quo tributum imponatur, illi Principes infideles juvent pollicentur suum regnum, utpote quod nunquam fuit Christianorum. Christiani negotiantur in eorum regnis, vel per eam transiunt, tenent solvere tributa Regi Hispanie imposta, ratione negotiationis. hæc alias Regi Hispanie non subditis sit hæc ultra *Cordoba* & *Matinum* tenent *Venezia.* & *Syllo.* ubi supra, *Raynerius.* & *Supplementum* ubi

6. Non conclusionem hanc limitare. *R. d.* nisi pacium esset metu extortum; nam tale pacium nullum parit obligationem.

7. Secunda conculcio, si vero non intercedat tale pars, sed tantum statim Principum infidelium, quo tributum imponatur, illi Principes infideles juvent pollicentur suum regnum, utpote quod nunquam fuit Christianorum. Christiani negotiantur in eorum regnis, vel per eam transiunt, tenent solvere tributa Regi Hispanie imposta, ratione negotiationis. hæc alias Regi Hispanie non subditis sit hæc ultra *Cordoba* & *Matinum* tenent *Venezia.*

8. Ultima conculcio, Christiani non tenent solvere tributa imposta a Principibus infidelibus, qui vi obli-

gent

à quæstoriis exiguntur, unde si non diversit à via, & vendentes propriæ merces in foro, non teneant manifera-re gabellariis; securi qui occultat, &c. Idem, licet cum aliqua limitatione, & aliquanto ferupulosius; docet *Sotoli*, art. 4. de justis, quæst. 5. art. 4. ver. do illi. *Antem*, ubi hoc inquit: forsan in conscientia, dum res vendantur, que non sunt grandia pietatis, non penentur venditores querere publicanos ad solvendum, sed fat est solvere; & dum ab illis petitur; & libro serio quæs. festa, ariq. nitr. ver. ceterum revera, ubi hec dicit, cum alcavala magno cum rigore exigitur, fatis est ut quique, dum tributum petetur solvit, maxime ubi debitus non est magni momenti. Et faver *Menchaca* de *successionis creatione*, lib. 3. q. 28. ubi loquuntur tunc tamen sententiam, quod fraudans alcavalam generatur.

5. Nota, quod si alcavala sunt incapitata, vulgo *exca-vezadas*, ita quod summam conventionis singuli, qui ita convenienter, contribuire debent, hi qui ita sunt incapitiati, non poterunt in conscientia non solvere alcavalam, tametsi non petatur, verbi gratia, si pannorum mercatores sunt incapitati, hoc est, suscepit in se solvere secundum summam pro pannorum alcavala, non potest alii quis corum in conscientia non solvere partem alcavalem, quia ibi obtingit, licet propter ignorantiam ab ipso non petatur; tenetur enim singuli in contractu, & pacto inter ipsos initio de solvenda illa summa conventionis. Quod si aliquis lumen partem non solvit, reliquis illius solvendis non imponit. Secus dicendum est de extero, qui ponit eam incapitata, hic enim non tenetur solvere alcavalam, antequam petatur, cum nullum faciat contrarium, iuxta praædictam conclusionem.

7. Secundo conclusio. Nemo, qui palam, & via recta transire, tenetur solvere vestigialia, vel pedagis, que volunt ratione transitus per portam, vel pontem, id est, la adiuta, & peccat, qui impontant pro asecundandis viis, quando publicani, vel exatores, vel quia non adiut ibi, vel quia transirent non viderint, vel alia ratione vestigial non petunt. Ratio, quia non tenetur quis haec tributa solvere, nisi petatur, durissimum enim est obligeare advenas ad secundum tributa stabitu in pontibus, vel portis. Si tenetur *Metina*, *Cordub*, ubi *sopra*, & ali. Idem etiam docent *Palacio*, & *Josephus Angles ubi sopra*, liquide universitatem id docente omnibus tributis.

8. Nota idem esse dicendum eadem ratione de tributis, quæ volunt ratione transitus per saltus, id est, in partibus secos. *Metina ubi sopra*.

9. Secundo nota, idem esse dicendum de collecta, id est, peccato, & affuso, id est, *sicilicet* non tenetur qui vel occupe antequam petatur, quia hoc tantum pendit ignobilis, & nemo tenetur suam ignobilitatem propalare. *Si Metina ubi sopra*.

10. Hucdile dicum est, quando quis publice, & in loco definito vendit abique fraude, & quando palam, & per rectum iter tranvehit merces. At dubium est, quid dicendum sit, quando quis confundit occultat se, aut merces, vel occulte transiert merces, ne exigitur ab illo alcavala, vel adiua, &c, aut teneatur in conscientia restringere haec tributa antequam petatur. Quid enim teneatur, faciunt 1. 6. 97. & 98. del quadrum de las alcavales, que hodie sume 1. 13. 14. 15. 18. tit. 19. lib. 9. novæ recipiæ, quibus caveatur sub certis premissis, quod qui apertiverit panem, aut feminam, ut videntur, illa introducent per quædam civitatis portas, videnturque in loco deputato, & quod nequeant intromitti, aut educi nocte aliquæ merces, ut ita de omnibus certior publiscant. Item, quia tria, & colos nemini debet patrocinari; & expedit haec partem tuerit *Palacio*, *et Josephus Angles*, *Cordub*, ubi *sopra*. *Menchaca* lib. 3. contr. frequent. part. 1. & 2. num. 28. immo *Cesar*, ubi *sopra*, dicit hoc esse verum, licet confunditio ne obtinetur efficiat, ut gabella non debentur nisi petita, id enim intelligendum est, quando quis merces non occultat. *Immo Josephus Angles ubi sopra* dicit, quod vendens occulte, licet coram scriba contractum celebret, debet alcavala, licet non petatur. *Idem Metina C. dixit*, q. 15. art. 1. *Si sequitur responso*.

11. Alii vero opolitum docent, *sicilicet* licet quis confundit occulte merces, aut se, ne exigitur ab illo hoc tributum, non peccare, nec teneri illud solvere, donec petatur; & hoc tenet haec sententia, de alcavala, & vestigialibus, id est, advenis, & pedagis institutis ad viarum asecuracionem. Probatur, quia haec tributa recepta sunt à republica; ita ut non debentur, nisi petita, quia sunt durissima. Unde ipsi exatores, vel quorū interest, invigilant ne quis venderet res suas occulte; atli enim non teneant facies, ut sibi contrahens veniant ad notarium publicanorum, vel aliorum. Item quia, si haec tributa non debentur, nisi petatur, cur non poterit vendor occultate se, ne ab eo petatur? Nec obtinat leges in oppositum adductas, quia illas factas sunt in favorem publicanorum, ut illi possint melius exigere alcavalam, & non solventes persona legis plectre: & ad summum peccant venialiter non servantes illas leges, & forsan nec venialiter, quia sunt mēte penales, & sic recepta, & nullus credit se peccare, eo quod non vendat in tali loco, vel per talen portam merces transferat. Et patet, quia istud legibus cavitur,

D U B I U M XII.

An si quidam veniat ad vendendum rem aliquam secreto, & occulte, ut ita defraudeat alcavalam, peccet, & teneatur restituere emptor, casu, quo vendor illi tenebatur ad illum.

D U B I U M XI.

An si publicanus non petat alcavalam, vel vestigial tempore à lige prescripto, sit tutus in conscientia mercator, qui transacto eo tempore solvetur?

19. *Ultima conclusio.* Si aliquando iudex Ecclesiasticus ferat excommunicationem contra occultantes hujusmodi tributa, nisi vel non solventes, talis excommunicatione non ligat, nisi in casu, in quo illi tenebantur alias solvere ante fermentam excommunicationis: patet, quia excommunicatione non fertur, nisi pro culpa mortali, at non est culpa non solvere, quando alias non tenebantur solvere. Sic docti recentiores,

1. *Tertia conclusio.* Licet haec sententia probabilis sit faltem ad deboligandos eos à restituitione, qui hactenus id fecerunt, siquidem autores graves habet pro se: at tunc, & probabiliter est opposita sententia, scilicet abconcedere transactem merces, vel non vendentem in loco dictato, sed occulite, ad defraudandam gabellam, teneat certioriter facere exatorem, ut illi solvere gabellam. Probatur ex addidiso pro prima sententia.

2. *Quarta conclusio.* Quando ipsi exatores, vel publicani committunt ipsi vendentibus, seu intromittentibus merces, ut dicant sub juramento quantitatem mercurum, vel valoris, licet ut doceat *Nevaria ubi sopra*, non teneantur jurare, sed fat est, ut dicant, quod videant ipsi quantitatem; & ipse solvet; si ramen juravit, tenetur totam veritatem manifestare transuersis merces, vel vendens; alias peccabit malitiae, & tenebitur restituere id, in quo publicanum defraudat. *Ratio*, quia petetur ab illo gabella, & co rigore, ut sub juramento eam manifestare veritatem compellat: sed haec tributa, quando penitentia publicanis, debentur: ergo. *Sic docet Nevaria cap. 17. Latin. & Hispan. numero 221. & Metina C. de resip. quæst. 1. in fin.*

3. *Quinta conclusio.* Quando quis petat alcavalam, & in primis aliqui jurispeti teneantur hunc emptorem non retinentem alcavalam tenere eam restituere, quia lex, que dicit tenere solvere alcavalam duplo, quod attinet ad alcavalam, non est penalis; bene tamen quod attinet ad duplex. Deinde alii dixerunt hoc idem alia ratione duci, quoniam enim sit penalis, etiam quod gabellam solventem, tenetur ante judicis sententiam hanc prænam solvere, qui emptor ex officio iniuncto sibi per hanc legem tenebatur retinere alcavalam, & qui ratione offici tenuerat ad aliquid, ut cultus nemorum, tenuerat ad personam applicandam alteri ante judicis sententiam.

4. *Sexta conclusio.* Sit tamen prima conclusio. Tamquam certum credo, quod qui emit in occulto, ob hanc solam causam nil aliud faciens, licet non retinetur alcavalam, non tamen teneatur ad aliquam restituitionem, v.g. quando quidam vendit mihi in occulto, quod tamen ego secretum non procurro, ut si estem domi, & alter ingrediatur interrogans me, dum veniam emere ab illo bombycis manipulum; ego vero idem illiculum intendere furari alcavalam, nihilominus tamen manipulum em, nec alcavalam retineo, non teneor restituere.

5. *Sexta conclusio.* Verrit ergo in dubium, an transacto tempore, que justa leges citatas potest publicanus exigere alcavalam, vel vestigial, sicut in foro externo potest petere, ita etiam nec in foro conscientia teneatur vendor illi solvere alcavalam.

Duplex est sententia.

6. *Prima docet, transacto etiam termino per legem prescripto teneri mercatorum solvere gabellam publicano ministro existenti in peccato mortali, parato conferre cuiuscumque, non cooperari peccato illius, quia passim se habet, ut optimè *Setus*, dicens esse omnium, art. 4. dicit. 1. q. 3. art. 6. ver. *Prima itaque reddit rationem*, quia solidum ille dicitur cooperari, qui ejus peccati causa est: at in hoc casu, cum confersis sui parasitismis, & suscipitis nullatione cum moveat, non dicitur ejus peccati causa. Nec teneor ad restituitionem ratione dicit. 1. 32. quia est penalis, nec ufo recepta est; immo videtur iniulta, siquidem obliquit emptore, ut sit quasi econsumus publicani, nullo ab hoc accepto stipendio, immo gravi cum detimento illius, quia homo potens, aut officialis *Regius*, cui retinuerit emptor alcavalam, sumet vindictam ad prædictum emptorem: quapropter nullus emptor eam retinetur. Hanc conclusionem tenevere viri doctissimi, & mihi est certissima.*

7. *Seconda conclusio.* Ejusmodi emptor non peccat alcavalam non retinendo. Probatur, quia si dixi, talis lex non est in ufo, & videtur iniulta, temporeque damnificaretur emptor retinendo, sicutem in eo, quod nemo vellet illi vendere. Si docti juniores.

8. *Ultima conclusio.* Si talis emptor cooperatur alicui fraudi, v.g. si diceret, ingredere hue, ne videamus a publicano, atque ita juvet ad occultandum, tunc teneatur restituere alcavalam calu, quo principalis non restituit, cum tamen teneatur ad id. Patet, qui cooperatur ad furtum, simili enim cum venditore operatur ad furtum. Sic enim recentiores.

D U B I U M XIII.

An alcavala sint iusta in conscientia, si decem pro centum ex gantur, & qui illas defraudat, teneatur restituere.

9. *Duplices est sententia.* Prima docet alcavala esse iusta etiam summo rigore exactas, scilicet decem pro centum. Probatur, quia sic instituta sunt à Principe, ut habetur lib. 9. novæ recipi. tit. 17. l. 2. & ex iustissima causa, etiam ad sumptus bellii Granatenis, quod licet modo celari, at conversis sunt in aliam publicam causam, scilicet ad sumptus regios in aliis bellis. *Sic tenetur Cordub. summa quæst. 93. dub. 1. & quæst. 115. Caffro lib. 1. de lege penal. cap. 11. corol. 2. Parlavor. lib. de robis quæst. cap. 3. initio nu. 12. Govar. regula peccatum, 2. p. 5. num. 5. & Metina 1. 2. q. 96. art. 4. ver. Secunda conclusio.* Hac tamen limitatione id docet *Metina*, modo non teneatur quis solvere, nisi ex-

2 Secunda sententia docet non esse justas alcavals summo rigore peccatis, scilicet si de decem patetur unum. Probatur, quia est rigidum tributum, & ferè intolerabile; conlumuntur res familiares, omnesque illas sibi Rex usurpat, maximè cùm sunt alia multa vedi galia, & exactiones ordinariae, & extraordinariae, quae Regi voluntur à subditis, & unaquaque revenditione eisdem rei praedita alcavala accipitur in eadem quantitate s quo sit, uter decem venditionibus totus rex valor accrescat Regi. Hujus sententia videtur *Sotus lib. 4. de iust. qna. 6. art. 4. vers. 11.*

3 Secunda conclusio. Eiusmodi domini possunt minuerat, & augere alcavulas in suis oppidis, tunc Rex in suis dummodo non augent ultra decem pro centum, quamvis Rex illas minuit in suo regno, exigendo unum pro virginis, vel trinitate, nec gratia, quam Rex aliquando facit in regno, quod pro aliquo tempore non augentur, est in praedictum vedi galia, aut rerum familiarium horum dominorum, idque quamvis ipsorum vasallii contribuant Regi alia servitia, seu vedi galia, sicut vasallii ipsius Regis. Ratio est, quia ista gabbella omnino sunt horum minorum, & habent jus, & dominium illarum, sicut & aliorum redditum, quos percipiunt à suis vasallis. Atque ita nullam obligationem, aut dependentiam habent à Regi ad illas minuendas, quando Rex illas minuit. Ita *Cordub. qna. 41. ubi refert ita sepe iudicatum fuisse in sententia Regio.*

4 Ultima conclusio. Si aliquis dominus non habet integrum dominium ad exigendas alcavulas, sed solum habet jus ad exigendas, verbi gratia, mille aurois ex alcavula pannorum, vel alterius mercis, vel habet jus ad percipiendum quarundam alcavalorum redditus illorum.

5 Prima conclusio. Hæc secunda sententia est probabilior: arcta ita non tenetur venditor solvere unum de decem, sed pro trinitate, sed quadragesima unum, & reliquum est injussum. Probatur tum ex auctoribus citatis, & ex ratione posita: tum qui negari non potest, quin saltem sit dubia iustitia tam rigida exactionis: at in dubio tenetur quis solvere gabbelas, ut dixi *sopra*. Hanc conclusiōnem, ut jactem, tenuerunt plures Magistri *Salmantini*, & alii viridicti.

6 Hinc inferunt, quod si semel solvit in integrum alcavalam publicano, potest se recompenare, non solvendo aliam, quia primam non debebat.

7 Secunda conclusio. Quia tamen prior sententia probabilis est, absolvendi sunt exigentes alcavulas in summo rigore, scilicet de decem unum: quia cum habeant Doctores gravissimos preceps, habent iustum, & probabilem ignorantiam. Sic docti juniores.

8 Tertia conclusio. Quando publicanus petit à venditore, ut sub iuramento declarat premium rei venditæ, ut accipiat unum pro decem, injurè interrogatur vendor, & sic non tenetur totam aperire veritatem, sed potest dicere non vendidi nisi quinque, vel quatuor, cùm vendiderit decem, intelligens intra semetipsum, ita ut tenetur solvere alcavalam. Hæc conclusio potest probari, quia non debet integrum alcavalam, ut dixi *prima conclusio*: ergo juramentum exactum ad extorquendam integrum alcavalam, est in iustum, & non iuridicum: ergo potest vendor ut verbis sequivocis ad occultandam veritatem, sed non veritatem, &c. vel verbum ejusmodi, ut latè dixi *libro sexto, summa capitulo 19. nupta ad 32. inclusivo*, ubi ex pluribus auctoribus, & rationibus probavi, non interrogatum iuridice postea respondere, non feci. Et specialiter *Sylvestro vero manducando, qna. ultima*, ferè in terminis hoc dicit, aut enim clericum rogatum in porta civitatis, an aliquid portet, de quo sit solvenda gabella, posse jurare se nihil portare, intelligendo intra se, de quo debet Clericus gabella. Infupere hanc sententiam tenet viri docti ex recentioribus.

9 Nota tamen, si hic posset se excusare, dicendo cum iuramento, vendidi quinque, abesse eo quod diceset negavimus, scilicet non vendidi plus, quam quinque, ita ut nulla inde suspicio generasetur, non debet recurrere ad negativam: quia affirmativa manifesta est vera, & negativa est dubia, & ad haec responsione dubias recurrendum non est, nisi quando alia via veritas occultari non potest, ut dixi *loc. citato*.

D U B I U M XIV.

An domini, qui dovo, vel pretio obtinuerunt à Rego alcavulas suorum oppidorum, posse illas angere, vel minuere, & exigere in toto rigore legis regie, scilicet unum de decem, quamvis Rex minus exigat à suis vasallis.

1 Non est sermo, an liecat exigere unum de decem, quia jam dixi *dub. præcedens*, id est probabile quavis oppotuit probabilitate judicaverim: sed quod in præsentia queritur est utrum supposito, quod liecat unum pro decem exigere, id possint dominum temporales, etiamque Rex minus exigat: exempli causa, si Rex exigere unum pro viginti. Sit.

2 Prima conclusio Domini temporales, qui dono, vel

privilegio, aut præscriptione obtinuerunt à Rego alcavulas suorum oppidorum, non possunt illas augere ultra unum pro decem. Pater, quia praediti domini non alio modo accepterunt jus ad exigendum alcavulas, nisi in ea quantitate, quam Rex exigit per suas leges: ergo si Rex per suas leges tantum exigit unum pro decem, non possunt ipsi amplius exigere: quia subrogatum lapit naturam illius, in cuius locum subrogatur, cap. *Ecclesia sancta Maria 1. ut lib. pendens, & c. cum tu, de usus. Sic Cordub. summa 115.*

3 Secunda conclusio. Eiusmodi domini possunt minuerat, & augere alcavulas in suis oppidis, tunc Rex in suis dummodo non augent ultra decem pro centum, quamvis Rex illas minuit in suo regno, exigendo unum pro virginis, vel trinitate, nec gratia, quam Rex aliquando facit in regno, quod pro aliquo tempore non augentur, est in praedictum vedi galia, aut rerum familiarium horum dominorum, idque quamvis ipsorum vasallii contribuant Regi alia servitia, seu vedi galia, sicut vasallii ipsius Regis. Ratio est, quia ista gabbella omnino sunt horum minorum, & habent jus, & dominium illarum, sicut & aliorum redditum, quos percipiunt à suis vasallis. Atque ita nullam obligationem, aut dependentiam habent à Regi ad illas minuendas, quando Rex illas minuit. Ita *Cordub. qna. 41. ubi refert ita sepe iudicatum fuisse in sententia Regio.*

4 Ultima conclusio. Si aliquis dominus non habet integrum dominium ad exigendas alcavulas, sed solum habet jus ad exigendas, verbi gratia, mille aurois ex alcavula pannorum, vel alterius mercis, vel habet jus ad percipiendum quarundam alcavalorum redditus illorum.

5 Prima conclusio. Hæc secunda sententia est probabilior: arcta ita non tenetur venditor solvere unum de decem, sed pro trinitate, sed quadragesima unum, & reliquum est injussum. Probatur tum ex auctoribus citatis, & ex ratione posita: tum qui negari non potest, quin saltem sit dubia iustitia tam rigida exactionis: at in dubio tenetur quis solvere gabbelas, ut dixi *sopra*. Hanc conclusiōnem, ut jactem, tenuerunt plures Magistri *Salmantini*, & alii viridicti.

6 Hinc inferunt, quod si semel solvit in integrum alcavalam publicano, potest se recompenare, non solvendo aliam, quia primam non debebat.

7 Secunda conclusio. Quia tamen prior sententia probabilis est, absolvendi sunt exigentes alcavulas in summo rigore, scilicet de decem unum: quia cum habeant Doctores gravissimos preceps, habent iustum, & probabilem ignorantiam. Sic docti juniores.

8 Tertia conclusio. Quando publicanus petit à venditore, ut sub iuramento declarat premium rei venditæ, ut accipiat unum pro decem, injurè interrogatur vendor, & sic non tenetur totam aperire veritatem, sed potest dicere non vendidi nisi quinque, vel quatuor, cùm vendiderit decem, intelligens intra semetipsum, ita ut tenetur solvere alcavalam. Hæc conclusio potest probari, quia non debet integrum alcavalam, ut dixi *prima conclusio*: ergo juramentum exactum ad extorquendam integrum alcavalam, est in iustum, & non iuridicum: ergo potest vendor ut verbis sequivocis ad occultandam veritatem, sed non veritatem, &c. vel verbum ejusmodi, ut latè dixi *libro sexto, summa capitulo 19. nupta ad 32. inclusivo*, ubi ex pluribus auctoribus, & rationibus probavi, non interrogatum iuridice postea respondere, non feci. Et specialiter *Sylvestro vero manducando, qna. ultima*, ferè in terminis hoc dicit, aut enim clericum rogatum in porta civitatis, an aliquid portet, de quo sit solvenda gabella, posse jurare se nihil portare, intelligendo intra se, de quo debet Clericus gabella. Infupere hanc sententiam tenet viri docti ex recentioribus.

9 Nota tamen, si hic posset se excusare, dicendo cum iuramento, vendidi quinque, abesse eo quod diceset negavimus, scilicet non vendidi plus, quam quinque, ita ut nulla inde suspicio generasetur, non debet recurrere ad negativam: quia affirmativa manifesta est vera, & negativa est dubia, & ad haec responsione dubias recurrendum non est, nisi quando alia via veritas occultari non potest, ut dixi *loc. citato*.

D U B I U M XV.

An pauperes, quibus ad viatum necessaria non sufficiunt, teneantur solvere gabbellam, id est, alcavalam, alia que vedi galia, ut pedagia, vel guidagia, Hispanæ portazgos, &c.

1 Videlur hos teneri; quia haec gabbelas generaliter sunt omnibus vendentibus, vel transtinentibus merces impositae.

2 Sit conclusio. Si aliquis paupertas est deveniret, ut fe, ac suos alere non posset, etiam cum mediocri lacro, quod soluta alcavala, & alia vedi galia illi super est ex negociatione, aut propter paucitatem pecuniae, quam polsi negotiacioni expondere, aut quia haberet multis filios, aut quia multa debita contraxit, aut propter alias necessitates, non tenetur solvere alcavalam, aut alia vedi galia. Probatur, quia in hoc casu faveret illi jus naturale, secundum quod prius debet fe, siue familiari alere, deinde ad Regis necessitates contribuere, ac juvare. Item quia Princeps et propter rempublicam, & non res publica propter principem; ergo prius subvenire debet republica suis propriis necessitatibus, quam Princeps. Si multi viri docti à me consuli. Pro hac sententia est gloria legi omnes, la 1. C. de annoni, & tributis, libro 10. vers. Compelletur, & ibi Bart. numero primo, Rosalia verbo privilegium, numero decimo, & ibi Sylvestre qna. noua, dico testis, ubi dicunt quod licet officiales deputati a Princeps ad recipiendas collectas Principi debitas, eas non possint remittere, taliter non ob nimiam paupertatem solvere debentis. Et addito quadam Bart. dicto numero primo, ubi docent cum Baldi lego 2. q. quis in iudicio, ff. si quis cau, quod si statum dictat appellante debet solvere gabbellas, alias appellatio sit deca, non habet locum in non potente ob paupertatem solvere, qui dicitur ei remissa gabella ipso iure ad statuto. Faciunt etiam *Felius capite li quis testi*, numero decimo, *Gigas tracti de penitibus*, qna. cœtu, numero decimo, *Hippolytus volum. primo confit de cino*, numero quadragesimo, ubi dicunt paupertatem excusat non solventem collectas. Faciunt etiam *Glossa cap. cum infra*, de confessis, vers. indebet. *Panormitan*, ibi numero septimo, *Bæza de iusto debitor*, cap. duodecimo, numero vigimo primo, ubi dicunt visitatorem non debere exigere præcutionem à pauperibus Item *Iernia*, *Rolandus*, *Decius*, quos refert, & sequitur *Bæza ubi sopra*, cap. 13. num. 9, qui dicunt pauperem non teneri ad collectam, nec tributum, nisi personale.

3 Non est sermo, an liecat exigere unum de decem, quia jam dixi *dub. præcedens*, id est probabile quavis oppotuit probabilitate judicaverim: sed quod in præsentia queritur est utrum supposito, quod liecat unum pro decem exigere, id possint dominum temporales, etiamque Rex minus exigat: exempli causa, si Rex exigere unum pro viginti. Sit.

4 Prima conclusio Domini temporales, qui dono, vel

D U B I U M XVI.

An qui contra legem prohibentem intromitit merces in aliquam civitatem, vel regnum, teneat solvere gabellam mercibus ejusdem speciei impositam pro eorumdem intromissione.

1 Exemplum apponi potest in civitate Granateni, ubi pro qualibet bombycis libra, quæ intromititur solvantur quindecim argentei, est tamen prohibitum, ne ex Murcia Regno illa introducatur bombyx, & idem processus introductione nullum est impositum vedi gal: dubitatur ergo, an qui ex regno Murcia clam illam intromitit, teneat solvere gabellam impositam bombyci, quæ non est prohibita intromit.

2 Aliquos viros doctos fertur fuisse huius sententiae, scilicet debere vedi gal impositum rebus similis forma non prohibitis: quia virtualiter omnibus rebus ejusdem species, atque adeo omnibus bombycibus, quæ intromituntur certe, ut emptio, venditio, locatio, &c. Alii sunt innominati, & hi sunt quatuor, scilicet, *Do ut des*, *do ut facias*, *facio ut facias*, *facio ut facias*. Dicuntur vero innominati, quia non habent nomina ipsi libi convenientia, sed eorum nomine posunt contractibus nominari convenire.

3 Sit conclusio. Probabilitate reputo, non debet id tributum, nisi sit etiam impositum rebus similis forma non prohibitis: quia virtualiter omnibus rebus ejusdem species, atque adeo omnibus bombycibus, quæ intromituntur certe, ut emptio, venditio, locatio, &c. Alii sunt innominati, & hi sunt quatuor, scilicet, *Do ut des*, *do ut facias*, *facio ut facias*, *facio ut facias*. Dicuntur vero innominati, quia non habent nomina ipsi libi convenientia, sed eorum nomine posunt contractibus nominari convenire.

4 Secunda nota contractum innominatum, *Do ut des*, quando modis contingere posse, ut docet Bart. l. 1. quis ff. de solut. num. 2. & Parlador. de rebus quotidianis, cap. 3. q. 3. num. 33, aut enim datur species pro specie, aut genus pro genere, aut species pro generi, aut genus pro specie. Si detur species pro specie, aut datur species certa pro certa, ut vinea pro domo, & eti contractus permutationis: vel species incerta pro certa, vel certa pro incerta, & his causibus non dicitur permutatione, sed contractus innominatus, *Do ut des*, *juxta gloriam l. 1. C. de rerum permis. quam communem dicit ibi Bartol. Si vero detur genus pro generi, aut pro eodem generi, ut vinum pro vino, & est mutuum: aut unum genus pro alio, ut vinum pro frumento, & eti contractus innominatus, *Do ut des*. Similiter quando datur species pro generi, ut oves pro frumento, aut genus pro specie, non dicitur mutuum, nec permutatione, sed contractus innominatus, *Do ut des*. Quando vero datur quantitas, id est, pecunia numerata pro generi, vel specie, est emptio.*

5 His suppositis Menchaca libro 3. de successione, creatione, part. 1. q. 28. num. 28. dicit deberi gabellam ex omni contractu innominato. Ratio, quia revera contractus est. Sit

6 Prima conclusio. Ex illis tribus contractibus innominatis, scilicet do ut facias, vel facio ut des, vel facio ut facias, certum est non deberi gabellam. Ratio, quia non ex omni contractu debetur gabella, sed ex sola exemptione, & permutatione, l. 1. & 2. tit. 17. lib. 9. nova recip. at hi contractus nec sunt emptio, & venditio, nec permutatione, sed magis ad locum locutum accedere videntur, l. 1. n. 34. & 35.

7 Secunda conclusio. In illis contractibus, quando reducentur ad mutuum, conflat non deberi gabellam: quod non est ad emptiōnem, & venditionem vel permutationem, conflat deberi: patet ex dictis. *Parlador. ibi. num. 33.*

8 Ultima conclusio. In illis contractibus, quos diximus esse propriæ emptione vel venditione, nec permutatione, sed appellari contractus innominatos, scilicet, *do ut des*, credo deberi gabellam. Ratio, quia l. 2. tit. 17. lib. 9. nova recip. non utitur verbo permutationis, sed nullo vulgaris nomine, trueque, apud nos vero, si communem, loquendi modum contulit, intelligens hoc nomine comprehendit omnes illos contractus innominatos, *do ut des*, quod aperte lignificat dicta l. 2. dum dicit: *Mandamus*, que de rōlos los trueques, que sebebunt de unas cosas a otras semejantes, y no semejantes, se intercambian en ello dinero, o no, se pague alcavala. Et confirmatur, quia communis usus vocis debet attendi etiam contra proprium ipsum significatum, l. librum, q. quod tamen *Cassius*, ff. de legat. 3. & l. *Labeo*, ff. de sapelli, legato, & c. ex litteris de sponsal. & tradunt *Alez. Jason*, & ali, quos refert, & sequitur *Tirapelli*, de retrah. l. 1. gl. 2. num. 3. Hanc tenet *Parlador*. d. q. 3. nu. 34. & in hac convenimus cum Menchaca.

D U B I U M XIX.

An ex empbytefi, seu locatione ad longum temporis debetur alcavala.

1 Duplex est sententia.

2 Prima docet deberi alcavalam. Probatur, quia in jure hæc empbytefi, seu locatio ad longum tempus habetur pro venditione, & ipsi equiparatur: & sic prohibita venditione, conlectur prohibita, ut latè plures referendarunt

¹ dicit *Tiragellus de retratu*, §. 1. gloss. 14. num. 81. 82. 83. Hanc tenet *Menchaca lib. 2. de success. creatione*, p. 1. §. 28. num. 28. *Avendanno responso* 13. num. 7.

² Secunda sententia docet, non deberi alcavalam. Ratio, quia hac emphyteusis non est propriæ venditio, licet similis sit venditioni: at venditio, ex qua alcavala debetur est strictissime, & propriæ usurpanda, ut patet ex *sopra dictis*. Hanc tenet *Parlad. lib. de rebus quotid. cap. 3. §. 2. num. 28. Bocinus deif. 234. num. 5.* & in alio similis tenet idem *Tiragellus plura allegans lib. de retratu*, §. 1. gloss. 14. num. 84. cum enim lex, quam interpretatur, dicat esse retratum in venditione, dicit *Tiragellus* non procedere hoc in emphyteusis, vel locatione longa. Et hec sententia ut probabilior est amplectenda.

D U B I U M X X .

An ex contractu constitutionis, seu fundationis censu debeatur alcavala.

¹ Sit prima conclusio. Qui per contractum censu vendit alteri jus ad percipiendos annuos redditus, tenetur solvere alcavalam; quia illi contractus est vera venditio: ergo ex illa debetur vestigial impositum venditionibus. Sic *Menchaca lib. 1. controvers. frequent. cap. 11. num. 16. Parlad. lib. de rebus quotid. cap. 3. §. 8. num. 49.*

² Secunda conclusio. Cum annus censu venditur, non expediunt luti singuli anni ad vestigial petendum, sed statim totum vestigial solvi debet: quia tunc fit integra, & perfecta venditio. *Parlad. ibi. §. 4. num. 38. Monteros in sua practica, tr. 7. fol. 141.*

³ Tertia conclusio. Ex redemptione censu non debetur gabella, quia non est emptio, nec venditio. *Menchaca dictio num. 16. Parlad. §. 4. num. 38. Monteros in sua practica, tr. 7. fol. 141.*

⁴ Quo tamen in loco sit solvenda gabella ex censu, dicam infra.

D U B I U M X X I .

An ex transactione, & litis estimatione gabella debeatur.

¹ Natura quad transactio est compositio aliquo dato, vel retento super lite praefente, vel futura nondum fuit. E. c. aliqui item gerunt, aut movere volunt super aliquo dato, vel alia res convenientia tamen inter se, ut aliquo dato, vel retento, à lite pendente desistant, aut futuram non moveant, dubitatur an ex hac transactione, seu compositione debeatur gabella.

Duplex est sententia. ¹ Prima docet deberi gabellam, quia non est pura donation, sed est similis emptioni. Sic *Castillo 1.69. Tauri. num. 3.*

² Secunda sententia docet, non deberi gabellam; quia nec est venditio, nec permutatio; & haec est multo probabilior, & eam docet *Parlad. lib. 1. de rebus quotid. c. 3. §. 2. num. 32.*

D U B I U M X X I I .

An ille, qui emit triticum, pannum, aut alias merces in majori copia, quam sibi opus erat, non ut revendat lucrando, sed ut partem exhibeat, & vendat eodem pretio suis amicis, aut aliis, quibus id gratum fore credit, tenetur solvere alcavalam.

¹ Primò dico, quod si ejusmodi personæ hoc illi demandarunt expressè, vel tacitè, non est dubium, quia non tenetur solvere gabellam; quia illis, & ipsorum nomine emit, atque ita non est revenditio, sed illis trade-re, quod ipsorum nomine emit, juxta dicta dub. prædicti.

² Difficilas tamen est, quando nec amici, nec alii, nec expressè, nec tacitè talem curam illi demandarunt. In quo casu dicta secundò in rigore illi revenditionem, & iuxta legem teneri solvere alcavalam, quia sibi emit, & si interim res periret, sibi periret, & si alii nolunt emere illam mercedem, non potest eos compellere, ut emant.

³ Dico tertio, ex æquitate non deberi alcavalam, quia tacitè, & in virtute, & voluntate justè præsumpta emit alii, licet sub tacita conditione, si acceptare vellent, & si nolent, tota merx apud illum maneret: atque adeo non est revenditio, sed traditio illius mercis, quam illis emit. Si docti recentiores. Et idem credo esse latis probabile.

D U B I U M X X I V .

An si quis omnia bona sua donet ea lege, ut dominatus eum susinet, eisque debita solvat, debeatur alcavale.

¹ Duplex est sententia. Prima docet deberi gabellam, quia non est pura donation, sed est similis emptioni. Sic *Castillo 1.69. Tauri. num. 3.*

² Secunda sententia docet, non deberi gabellam; quia nec est venditio, nec permutatio; & haec est multo probabilior, & eam docet *Parlad. lib. 1. de rebus quotid. c. 3. §. 2. num. 32.*

D U B I U M X X V .

An ex donatione in solutum debeatur alcavala.

¹ Ubium est, an cum debitor aliud pro alio creditori sponte sua solvit, ut debito Joanni centum aureos, & pro eis illi domum.

² Duplex est sententia. Prima dicit deberi gabellam. Ratio, quia est contractus immunitus, & haber vicem venditionis, l. si præsumit C. de evit. Hanc tenet *referens Bartolom. & limitans, nisi det in solutum species pro specie, ut quodam domus pro alia domo debita, Berthachius, in Dictionario, verba Gabella, & tract. de gabellis, §. 1. membr. 3. 9. 4. & plures alii facient, quos refert *Tiragellus lib. de retratu*, §. 1. gloss. 14. num. 2. 3. 4. docentes dationem in solutum esse instar venditionis.*

³ Secunda sententia docet non deberi gabellam ex transactione. Ratio, quia licet sit venditione similis, non est tamē propriæ venditio, & tantum ex venditione propriæ & strictè deberi gabellam, *sopra dictum*. Sic *Pardilla rubri. de transact. num. 19. Parlad. lib. de rebus quotid. c. 3. §. 2. num. 31.* ubi dicit idem esse dicendum, scilicet non deberi gabellam ex litis estimatione. Et hec sententia est probabilior.

D U B I U M X X I I .

An ex cessione debeatur gabella.

¹ Sit prima conclusio. Si quis cedat aliqui actioni, vel juri, & transferat in alium, & hoc dato pretio, est vera venditio, & deberit gabella. Sic *Parlad. lib. de reb. quotid. c. 3. §. 2. num. 27.*

² Secunda conclusio. Si quis emit rem alteram, & cedat alteri, si cedat eff. exercitio, & exercitio illius contractus, ut quando procurator, qui nomine alterius emit, cedit domino, non debetur ex cessione gabella, quia non est novus contractus, sed nova venditio. Si tamen est novus contractus per oriens ex priori, v.g. emit quis aliquid sibi, ceditque, & transfrat in alium, debetur ex cessione gabella, quia est nova venditio. Sic *Parlad. lib. Baldus, l. caus per eos. C. que sibi alteri, vel sibi, ad finem, Berthachius, tract. de gabellis, §. 5. part. 9. 12.*

D U B I U M X X VI .

An ex bonis ex causa judicati creditori addictis alcavala debeatur.

¹ Exempli causa Petrus debet centam aureos, nec solvit, & ideo quedam ejus domus voce præconis publicantur, ac tandem ipsi creditori addicuntur: difficultas est, an debetur gabella, & videtur deberi, quia illi debent venditorum creditor.

² Sit conclusio. Probabilius credo non deberi alcavalam. Ratio, quia non est propriæ venditio, sed adjudicatio facta judicis autoritate pro debito, ut latissime plures allegans docet *Tiragellus de retratu*, §. 1. gloss. 14. num. 8. 9. Hanc tenet *Parlad. lib. 1. de rebus quotid. cap. 3. §. 2. num. 29. Berthachius, tract. de gabellis, §. p. membr. 3. num. 10. & plures alii, quos refert, & sequitur *Tiragellus de retratu*, §. 1. gloss. 14. dicentes*

Lib. II. Cap. IV. Dub. XXVII. XXVIII. &c.

239

tes hujusmodi adjudicationem non comprehendendi in statutis loquentibus de venditione, licet *Greg. Lop. 1. 55. iii. 5. part. 5. var. vender, oppositum sentiat*, dicit enim idem censendum, quod de venditione, quando bona illa adjudicantur ipsi creditori pro pecunia debita.

³ Nota si non ipsi creditori, sed alii pluris licitanti bona addicta fuerint, debebitur gabella; quia est propriissimum venditio, ut optimè docet *Tiragellus Baldus referens, & Gregor. Lopez ibidem*. Sic præter hos Doctores tenet *Parlad. lib. 1. de rebus quotid. cap. 3. §. 2. num. 29. noua recipit, quae ex bonis in publica auctione venditis gabellam deberi, significat.*

D U B I U M X X V I I .

An qui coactus à judge, domum, vel aliam rem vendit, tenetur solvere gabellam, & ex venditione, vel permutatione facta in parentes, & filios.

¹ Multæ sunt causæ, propter quas quis potest compelli ad vendendas suas domus, v.g. ad eadem sacramIFICANDAM, aut Regium palatium amplificandum, &c. quas explicat *Covar. lib. 3. var. cap. 14. queritur ergo, an ex parte venditione coacta debebitur gabella. Sit*

² Prima conclusio. Satis probabile est ex venditione, ad quam quis à judge cogit propter rationes, ob quas jure cogi potest, non deberit gabella. Ratio, quia necessitas à gabella exculcat, l. fin. §. 6. propter necessitatem, ff. de public. & vestig. ubi habetur, quod si navis propter marius prociliat ad portum aliquem configitat, non deberit gabella in illo portu constituta: quia sicut necessitatem configurare, & non voluntarium. Pro hac sententia est etiam *Felius, c. querelam, de jure. num. 11. & cap. significavit, de Judeo. num. 7. & Bart. 1. 1. C. de naupagiis lib. 11. ubi dicunt necessariam causam excusat à gabella*, & ponunt exemplum dictum naves: & *Bartol. lib. 1. num. 3. docet, quod si tempore aeditatis veniant vicini territorii potiri ad noctra molendina, possunt res reportare sine gabella, quia propter necessitatem famis veniunt. Pro eadem sententia iunt *Jafon 1. final. C. de ure emphy. & Guillelmus, Cumanius, Paulus de Castro, Folgarius, Baldus, Bartol. l. 1. & idem, ff. de condit. servita, numer. 4. Matienzo lib. 5. ordin. tit. 11. 1. 7. gloss. 3. num. 18. Alveo. l. ex his, §. 1. ff. de alien. iudic. Mansuetus tit. de emph. & vendit. vest. Item in causa. Corfatu, & Anterius in additione decisum Tolosana. Albertus Brunnus consil. 44. num. 11. ubi dicunt emphyteutam vero debere laudem in vero domino ex alienatione necessaria. Et in propriis terminis docet nostrum conclusionem *Parlad. lib. 1. de rebus quotid. cap. 3. §. 2. num. 23. 24.***

³ Secunda conclusio. Quando artifex dat operam, & materiam, ex qua opus fit, debet alcavalam. Ratio, quia est venditio, ut colligitur ex *I. conuenit, & I. Sabius, ff. de contrahend. empt. & docet Fabianus de Monte tract. de emphy. & vendit. quest. secunda, numero 28. Hanc tenet Parlad. libro primo, de rebus quotidianis cap. 3. §. 2. numer*

^{23. 24.}

⁴ Tertia conclusio. Tinctores, & pictores non tenentur

solvete alcavalam ex materiabus, quas applicant, & inveniunt inservi, seu tingendo aliorum pannos, & pingendo aliena opera. Ratio, quia accessorium equum principale, & cum principiū hujus contractus sit locatio operarum, aliud sit accessorium, totum censetur locatio, & non venditio. Sic colligitur ex *Bart. 1. 2. §. adit. ff. lucis. i. lib. 1. 1. C. de naupagiis lib. 11. ubi dicunt necessariam causam excusat à gabella*, & ponunt exemplum dictum naves: & *Bartol. lib. 1. 1. C. de impo. & vestig. ff. de condit. servita, numer. 4. Matienzo lib. 5. ordin. tit. 11. 1. 7. gloss. 3. num. 18. Alveo. l. ex his, §. 1. ff. de alien. iudic. Mansuetus tit. de emph. & vendit. vest. Item in causa. Corfatu, & Anterius in additione decisum Tolosana. Albertus Brunnus consil. 44. num. 11. ubi dicunt emphyteutam vero debere gabellam, si opera ipsa non magis ad conductum attinget, quam ad venditionem: atque ita obstantem fuit *Granata sententia publica, lice super hac re mota.**

D U B I U M X X I I I .

An vendentes aquam, vel nivem, gabellam debeat.

¹ Sit conclusio. Vendentes aquam non debent gabellam:

² At vendentes nivem, debent. Ratio, quia aqua velut

³ nivis non est, cum omnibus sit communis. Unde aquatores non tam aquam vendere, quam alportandi operam locare videantur: at nix est dum nixit, omnibus patet, at dum est nix, non omnibus illius copia datur, sed illis dumtaxat, qui illam in tempore repoluere: quare non tantum ipsa opera servandi, sed etiam ipsa nix venditur, ac prouide fit, ut aquatores alcavalam non debeat ex aquæ venditione, at vendentes nivem debeat. Sic *Parlad. lib. primo de rebus quotid. cap. 3. §. 2. num. 25.*

D U B I U M X X I V .

An quando consanguineus retrabit rem aliquam alicui venditam, juxta l. 10 Tauri, eodem

tit. de rebus quotid. cap. 3. §. 2. num. 30. & videtur

Tiragellus de retratu, §. 32. glossa unica, num. 1.

¹ Sit prima conclusio. Ex venditione inter parentes liberisque contracta, & ex permutatione debetur gabella. Ratio, quia est vera venditio, & permuto, & nulla est ratio a gabella excusans. Sic *Parlad. lib. 1. Bart. 1. 1. C. de impo. & vestig. ff. de retratu*, §. 32. glossa unica, num. 1.

² Secunda conclusio. Quando artifex dat operam, & materiam, ex qua opus fit, debet alcavalam. Ratio, quia est venditio, ut colligitur ex *I. conuenit, & I. Sabius, ff. de contrahend. empt. & docet Fabianus de Monte tract. de emphy. & vendit. quest. secunda, numero 28. Hanc tenet Parlad. libro primo, de rebus quotidianis cap. 3. §. 2. num. 23. 24.*

³ Tercia conclusio. Conductores redditum beneficium,

⁴ quando posse debet, debent gabellam;

⁵ quando tali privilegio. Sic colligitur ex *lege licitatio. ff. fin. de public. & vestig. & cum tenet lib. Bartol. Antibus de muneribus. 3. p. §. 1. num. 71. Bocinus deif. 213. num. 19. Parlad. dicto §. 1. num. 17. Castillo l. 13. Tauri. num. 10. Art. Gab. roto 1. commun. opin. lib. 7. fol. 458. pag. 1. & alii innumeris, quos refert, & sequitur Tiragellus nol supra, num. 1.*

⁶ Sit prima conclusio. Ex venditione earum rerum, quæ pro anima expiatio relata fuerunt, vel ex venditione redditum beneficium

⁷ de conductore debetur gabella.

⁸ Sit prima conclusio. Ex venditione earum rerum, quæ pro anima expiatio relata fuerunt, vel ex venditione redditum beneficium

⁹ de conductore debetur gabella.

¹⁰ Sit prima conclusio. Si ex statuto emptor temeretur ad gabellam, & emeret clericus, & sic non temeretur, si mos a clericis retrahere laicos jure fangiuntur, cum venditore, temeretur laicus solvere gabellam, non clericus, sed Regis gabellario. Ratio, quia succedit loco prioris emptoris, ac si prius non emisset, & cum sit ipse verus emptor, & non privilegiatus, debetur eam gabellam. Sic *Matienzo plures refentes nn. 30. Tiragellus nol supra, num. 1.*

¹¹ Sit prima conclusio. Ex venditione earum rerum, quæ pro anima expiatio relata fuerunt, vel ex venditione redditum beneficium

¹² de conductore debetur gabella.

¹³ Sit prima conclusio. Si ex statuto emptor temeretur ad gabellam, & emeret clericus, & sic non temeretur, si mos a clericis retrahere laicos jure fangiuntur, cum venditore, temeretur laicus solvere gabellam, non clericus, sed Regis gabellario. Ratio, quia succedit loco prioris emptoris, ac si prius non emisset, & cum sit ipse verus emptor, & non privilegiatus, debetur eam gabellam. Sic *Matienzo plures refentes nn. 30. Tiragellus nol supra, num. 1.*

¹⁴ Ter-